

https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychnyi_slovnyk.pdf (дата звернення 10.03.2021).

2. Еволюція філософських уявлень про людські цінності. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/13262/> (дата звернення 10.03.2021).

3. Киселиця С.В. Категоричний імператив у вимірах життєвої мудрості // Вісник Черкаського університету. Серія «Філософія». Черкаси: Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2015. Випуск 11(344). С.69-77. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Vc_huFil_2015_11_13 (дата звернення 12.03.2021).

Одуло Я. В., здобувач вищої освіти 3 курсу гр. КІ-182
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ АБСТРАКТНО-ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ У РАНЬОМУ ДИТЯЧОМУ ВІЦІ

У сучасному світі динамічних перетворень освіта опановує новий соціокультурний простір, в основу якого покладено інноваційність та інтегративність. Тому освітньому процесу слід надати цілісності, знайти життєвий сенс, вибудувати чітку навчально-виховну систему. Важливим аспектом такої системи має бути організація активної пошукової діяльності, яка б сприяла розумінню дитиною дошкільного віку багатовимірної картини світу, передбачала б дотримання одного з провідних методологічних принципів дошкільної освіти – інтеграції. Цей принцип покладено в основу Базового компоненту дошкільної освіти в Україні та Базової програми розвитку дитини дошкільного віку “Я у Світі” [3]. Як зазначають науковці (І. Бех, Н. Гавриш, О. Кононко та інші), дидактична інтеграція не лише змінює якісні параметри змісту освіти, а й стимулює утворення нового знання – відбувається характерний перехід кількості в якість. Тож на відміну від традиційних занять (природознавства, розвитку мовлення, математики тощо), організація навчання із застосуванням міжгалузевих зв’язків надає додаткові можливості.

Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури показав, що єдиної точки зору на це питання немає. Мною було визначено кілька основних підходів до проблеми інтегрованого навчання дошкільників.

Сучасні науковці вкладають різний зміст у поняття “інтеграція”. Інколи його ототожнюють із міжпредметними зв’язками, комплексними або комбінованими заняттями. Як показав порівняльний аналіз цих категорій, усі вони суттєво відрізняються за змістом, структурою. Так, у своїх дослідженнях Н. Гавриш дає порівняльний аналіз інтегрованих та комплексних занять. На її думку, інтегрованим є заняття, яке спрямоване на розкриття цілісної сутності певної теми засобами різних видів діяльності, що об’єднуються в широкому інформаційно-предметному полі заняття, а комплексне заняття розглядається як таке, що спрямоване на різнобічне розкриття сутності певної теми засобами різноманітних видів діяльності, що послідовно змінюють одне одного. Дослідник наголошує на тому, що інтегроване та комплексне заняття обов’язково має бути тематичним, оскільки тема є стрижнем, ключовою ідеєю, віссю, навколо якої об’єднуються різні види діяльності та різні галузі знань. Отже, на інтегрованому занятті майже неможливо, принаймні дуже важко, відокремити одну

галузь знань від іншої, адже в комплексному занятті одна дія змінює іншу, і цей перехід мало відчутний.

Інший підхід знаходимо у дослідженнях І. Беха. На його думку, первинним об'єктом наукового пізнання має бути предмет, явище чи їх сукупність. Саме вони мають виступати тим центром, що породжуватиме в суб'єкта навчання цілісність пізнання. Як наголошує автор, саме цілісність як структурна організація піддослідного явища і цілісність як спосіб його осягнення суб'єктом є визначальною характеристикою інтегрованого підходу. Відповідно до цього, всесвіт загалом і кожний об'єкт зокрема мають складну внутрішню будову, в якій виокремлюються певні частини, компоненти, елементи та різноманітні зв'язки між ними. Завдяки цим зв'язкам і відповідній взаємодії компонентів той чи інший предмет не виявляється простою сумою своїх складових частин. Кожний предмет як цілісність має так звані інтегративні властивості, якими не володіють всі його компоненти, якщо їх розглядати лише сумарно.

Досліджуючи процес інтеграції в субсфері "Мистецтво", О. Терещенко пропонує використовувати різні форми навчання. Автор вводить у навчально-виховний процес підгрупові, індивідуальні, парні та міні-заняття. Звичну та зрозумілу форму роботи таку, як "заняття" автор розглядає як зайнятість дитини протягом реального часу з наданням пріоритету спілкуванню, обговоренню, спостереженню, творчій самостійній діяльності [4].

Логіко-математичний аспект (абстрактно-логічне мислення) проходить червоною ниткою крізь усі сфери життєдіяльності ("Природа", "Культура", "Люди", "Я Сам") та змістові лінії Базового компоненту дошкільної освіти в Україні. Тому, навчально-виховний процес варто будувати за принципом інтеграції, що передбачає кількісне збільшення та якісне збагачення зіставлень, паралелей, аналогій.

На основі аналізу сучасних досліджень проблеми інтегрованого навчання дітей раннього віку (дошкільників) можна дійти висновку: існують кілька продуктивних підходів, у яких інтеграція розглядається 1) як тематичне навчання (Н. Гавриш, К. Крутій), 2) як поєднання різних форм навчання (О. Терещенко), 3) як структурна організація явища (І. Бех). Цілком погоджуюсь з позицією науковців про те, що компоненти того чи іншого предмету не виявляються простою сумою своїх складових частин, а є сукупністю різноманітних зв'язків між ними, які необхідно віднаходити конкретно разом з дитиною за допомогою досвідченого фахівця.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Інтеграція як освітня перспектива. *Початкова школа*. № 5. 2002. С. 5-6.
 2. Гавриш Н. Інтегровані заняття: Методика проведення. Київ : Шкільний світ, 2007. 128 с.
 3. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: наук.-метод. посіб. / наук. ред. О.Л. Кононко. Київ : Ред. журнал «Дошкільне виховання», 2003. 243 с.
 4. Терещенко О. Інтеграція мистецької діяльності. *Дошкільне виховання*. 2008. №8. С. 11-13.
-